

TL 2029 Türk Kültürü Araştırmaları

Öğretim Üyesi: Dr. Öğr.Üyesi Mustafa Can TEZİÇ.

7. Hafta

Bromley'in Metodolojisinde Kabile-Ethnikos'lar ve Kabile –Etno-Sosyal Organizmalar

Hazırlık soruları:

- **Kabile ethnikosları ve kabile etno sosyal Organizma'ları arasındaki fark nedir?**

Bromley, ilk çağda etno-sosyal süreci kabile-ethnikos ve kabile-etno-sosyal organizma olmak üzere iki farklı olgu etrafında ele almaktadır.

Kabile ethnikoslar ortak dil, kültür, ekonomik uğraş ve grup psikolojisi etrafında kazanılan grup bilincine sahip insan grupları iken, kabile etno sosyal organizma ise bu bilinçli grubun bir iktidar organı tarafından yönetilmesi olgusunun ayrımı için kullanılmaktadır.

Yu. Bromley, kabile-ethnikos'larına örnek olarak Avustralya yerlilerini göstermiştir. Avustralya yerlileri bölgesel sınırlar içerisinde sosyo-kültürel ve dilsel olarak bir bilinci geliştirmiş gruplar olup aynı zamanda farklı grupları birleştiren temel bir başka olgu ise ortak bir toteme (ortak kan) inanıştır. Grup içerisinde endogamy hakim olup evlilikler grup içerisinde yapılmaktadır. Fakat bu yerlilerin hiç bir şekilde merkezi bir yönetim idare tarafından yönetilmediği gibi düzenli bir lider veya düzenli olarak toplanan bir yaşlı heyeti de yoktur.

Diğer taraftan İrokez kıvıll derilileri ortak bir idare etrafında birleştikleri için Bromley tarafından kabile- etno-sosyal organizm (ESO) olarak

tanımlanmaktadır. İrokez kabileleri yakından incelendiğinde bir idari meclis tarafından yönetildiği görülürken, meclisi oluşturan yaşlılar, savaşçılar savaş ve barış gibi konularda karar alırken, savaş zamanı düşmana karşı ordu kurulması ve bu ordunun kumanda edilmesi gibi konuları bu meclis içerisinde ele almaktaydılar.

Bu çağda etnik toplumların farklı taksonomik seviyedeki formları incelendiği zaman kabile olgusunun üzerinde farklı kabilelerin birleşmelerinden oluşan meta – kabile toplulukları bulunmaktadır. Aralarında genetik bir bağ olan bu kabile toplulukları aynı zamanda *meta – etno-linguistic-birlikler* olarak da karşımıza çıkmaktadırlar. Bu tip örgütlenmelerde bilinç kabile bilincine göre görece daha zayıftır.

Savaş, korunma ve göç gibi olgular sosyal yaşama dinamik bir ivme kazandırmakta ve bu gibi olgular karşısında alınan tedbirler ilk çağ toplumlarında da toplumsal yapının değişmesi ile birlikte kimlik olgusunun da değişmesinde önemli rol oynamaktadır. Bunun en büyük örneği de oluşturulan karar alma mekanizmaları sonucunda birlikte hareket eden kabileler, kabile birliklerini oluşturarak *kabile-ethnikos'larından kabile-meta-etno-politik-birliklere* dönüşebilmektedirler. Bu yapılar ilk çağın farklı dönemlerinde akraba kabile toplulukları olabildikleri gibi daha sonraları daha kompleks kabile birliklerine dönüşmüşlerdir.

Bu kabileler üzeri oluşum içerisinde akraba kabileler kendi aralarında birlik tasavvuru geliştirmeleri durumunda daha gelişmiş etnik oluşumlara dönüşebilirler. Bromley, bu tip yapılanmalara erken ortaçağ Slavlarını örnek vermektedir.

Bromley'in, ilkel çağda oluşan etno-sosyal süreç ile ilgili değindiği bir diğer önemli olgu ise, kabile birlikleri arasında tam bir karışımın olmadığıdır. Her bir kabile kendi grup bilincini korurken, kendisine ait kültür, dil (diyalekt) gibi objektif veya ruhani özelliklerini de korumaktadır. Bu dönem içerisinde farklı kabileler sıkça komşu kabile birlikleri içerisine girip çıkabilmektedirler.

Diğer taraftan insanlık coğrafya ve iklim şartlarına adaptasyonu sonucu tarım ve hayvancılığa dayalı yeni kültürel ve ekonomik faaliyetin egemen olduğu bir yaşam biçimine geçti. Bu geçişin sosyal bir sonucu olarak etnik-entegrasyon hızlanmıştır. Zaman içerisinde farklı gruplar bir araya gelerek daha geniş ikincil “vtoriçnyy” kabileleri oluşturmuşlardır. Aynı zamanda geniş alanlara yerleşen gruplar kendi içlerinde homojenleşirken diğer gruplardan da ayrılmaya başlamışlardır. Bu olay meta-kabilesele birliklerde grup bilincini de zayıflatmaya başlamıştır.

Bromley kabile birliklerini ileriki tarihi etaplardaki etno-sosyal sürecin gelişmesi açısından oldukça önemli görmektedir.

Temel Kaynak

Teziç, M.C. (2017) Yu. V. Bromley'in Metodolojisinde Etnos Olgusunun Diky ve Yatay Taksonomik Düzlemlerde İncelenişi. Modern Türklük Araştırmaları Dergisi. Cilt. 14, Sayı 1. ss. 185-205.

Yardımcı Kaynaklar:

Banks, M. (1999) *Ethnicity: Anthropological Constructions*. Routledge.

Fenton, S. (2003) *Ethnicity*. Cambridge, UK: Polity, Oxford, Malden, MA: Blackwell.

Hutchinson, J.; A. D. Smith. *Ethnicity*. (1996). Oxford University Press: Oxford, New York. ss.3-14.

Teziç, M.C. (2013) Rassmotreniye russkoye (sovyetskoy) teorii etnosa cherez konstruktivistiskuyu perspektivu «primordial'nıy konstruktivizm». *Obshestvo-sreda-razvitiye*. no. 4. ss. 109-113.